

*Магаліс Олександр Володимирович,
кандидат мистецтвознавства,
концертмейстер вищої категорії ПЦК «Народна хореографія»
КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»*

МУЗИЧНИЙ ВИМІР І КАЛЕНДАРНА СИСТЕМА: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ПАРАЛЕЛІ

Загальновідомо, що семиступенева музична система пройшла довгий еволюційний шлях перш ніж набула свого сучасного вигляду. Історичний екскурс вказує на те, що діатоніка формувалася поетапно. Своєю появою вона завдячує видатним науковцям, дослідникам та їх спостереженням за акустичними й обертоновими особливостями звуків. Так, Піфагор заклав основи для діатонічної семиступеневої системи. Як зазначає О. Карпенко: «Піфагору також належить відкриття діатонічної шкали: квартово-квінтової послідовності» [1, 16]. Втім, історія має період переважального використання чотириступеневої та п'ятиступеневої (*пентатоніка*) систем. Зокрема, яскравим прикладом п'ятиступеневої музичної системи є китайська народна музика, яка збереглася до наших часів наряду з загальноприйнятною семиступеневою.

Отже, історичний поступ, розвиток та удосконалення музичних інструментів, процес професіоналізації вокальної практики сприяли утвердженню в музичних колах семиступеневої музичної системи як природного ладу звукового спектру. Це відкрило шлях до створення загальнолюдської музичної спадщини, що створена на основі діатонічної системи.

Іншою системою в якій фігурує цифра 7 є календар. Загальновідомо, що семиденний

тижневий цикл є найдавнішою і, водночас, найстійкішою структурою в історії людства. Насамперед, це пов'язано з астрономічними дослідженнями. Як зазначає І. Климишин, спостереження давніми вавилонянами зоряного неба давало підстави стверджувати про винятковість числа 7, а саме: «... наявністю на ньому (*зоряному небі* – *О. М.*) семи "блукаючих світил". Згодом греки назвали їх планетами, розмістивши їх у такому порядку (за тодішніми уявленнями – в міру зростання віддалі до Землі): Місяць, Меркурій, Венера, Сонце, Марс, Юпітер і Сатурн» [2, 33]. Втім, давні римляни: «... вели облік діб "восьмиденками", в яких дні позначалися літерами від А до Н, причому останній був святковим, "ринковим"» [2, 33].

Особливого значення в контексті затвердження семиденного циклу, як загальноприйнятої норми для всього людства, мало поширення християнства в римській імперії. Загальновідомо, що біблійна історія про 7 днів творіння офіційно була прийнята імператором Костянтином в 321-му році. Це було закріплено на законодавчому рівні прийняттям імператорського закону, яким семиденний тиждень встановлювався як загальноприйнятий на території всієї імперії.

Втім, структурно-семантичні паралелі між музичним виміром та календарною системою не обмежуються семиступеневою організацією. Загальновідомо, що діатонічна музична система має 24 тональності, з яких 12 мінорних та 12 мажорних. Відповідно, календарна система має 24 години, які умовно розподілені на 12 денних годин та 12 нічних годин. В свою чергу 12 річних місяців знаходять своє відображення в діатонічній музичній системі у вигляді 12 півтонів гами.

Отже, виявлені структурно-семантичні паралелі між музичним виміром та календарною системою дають підстави для висунення гіпотези про наявність спільної архітекτονіки та єдиного трансцендентного джерела їхнього походження. Додатковим підтвердженням цього виступає також той факт, що розглянуті в межах даного дослідження системи не були штучно створені людством, а радше були ним виявлені унаслідок тривалого споглядання природних явищ та закономірностей. Обом аналізованим системам характерні спільні принципи впорядкування. Слід наголосити також на тому, що вище наведені паралелі прослідковуються й у спектрах світла, яких, як відомо, також є 7.

Отже, виявлення структурно-семантичних паралелей між музичним виміром та календарною системою засвідчує наявність універсальних закономірностей, які відображаються в різних аспектах людського буття. Це зіставлення свідчить про перспективність подальших міждисциплінарних наукових досліджень у таких сферах, як: музичне мистецтво, астрономія, філософія та історія релігії. Результати здійсненого аналізу можуть бути використані в монографічних і публіцистичних публікаціях, а також в курсах навчальних дисциплін закладів передвищої та вищої освіти.

Література

1. Карпенко О. О. Космологічний вимір філософського осягнення музики у вченнях давньогрецьких мислителів. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Спецвип. С. 15–18.
2. Климишин І. А. Календар і хронологія. 5-е вид. допов. Івано-Франківськ, Гостинець : Вид-во Івано-Франківської теологічної академії, 2002. 232 с.